

ԷԴԻԹ ՊՐԻՆՏ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Վերապատրաստվող դաստիարակ՝ Արմինե Պողոսյան

Դասախոս՝ Ժաննա Ավետիսյան

Բովանդակություն

- Ներածություն
- Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական շափորոշիչը
- Կերպարվեստի մեթոդիային ներկայացվող պահանջները
- Չափորոշիչի ձևավորման հիմնական սկզբունքները
- Չափորոշիչի կառուցվածքը և գործառույթը
- Եզրակացություն
- Գրականություն

Ներածություն

Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը, երեխայի համընդհանուր զարգացման վերջնարդյունքն է, որը մանկավարժական աշխատողի մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների անհրաժեշտությունն է պարտադրում:

Այսօր արագընթաց զարգացում է ապրում կրթական համակարգը, որը թելադրում է իր կանոնները, նոր աշխատելաձևեր, նորագույն մեթոդները, որոնք նպաստում են նախադպրոցական տարիքի երեխայի արդյունավետ, բազմակողմանի զարգացմանը, նրա ստեղծագործական ակտիվության բարձրացմանը: Լինելով դաստիարակ և երկար տարիներ աշխատելով նախադպրոցական համակարգում, մեծ ուշադրություն եմ դարձրել սաների մեջ ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը, ստեղծագործական ունակություններ ձևավորելու, զարգացնելու գործընթացին:

Ինչու որպես հետազոտական աշխատանք ընտրել եմ <<նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը և կերպարվեստի մեթոդիկային ներկայացվող պահանջները>> թեման:

Ղեկավարվելով կրթական չափորոշիչով, նախադպրոցականի կերպարվեստային գործունեությունն ասելով հասկանում ենք բազմակողմանի զարգացում, ստեղծագործական ունակությունների, հմտությունների, երևակայության ձևավորում, շրջապատող միջավայրի ճանաչում, տպավորությունների ճիշտ արտացոլում:

Տարիների աշխատանքային փորձը ցույց է տվել, որ կերպարվեստային գործունեության պարապմունքներին երեխաները մասնակցում են մեծ ոգևորությամբ և հետաքրքրությամբ: Միրում են նկարել, ծեփել, ապլիկացիոն աշխատանքներ կատարել, թղթի ծալումով կառուցել տարբեր առարկաներ (օրիգամի արվեստ):

Բոլոր կրթական մեթոդիկաներն էլ իրենց ուրույն տեղն ունեն նախադպրոցականի զարգացման գործընթացում, սակայն զարգացման գործունեության մեթոդիկան, պարապմունքների անցկացումն ու նախապատրաստումը առավել հոգեհարազատ է ինձ:

Երբ տեսնում ես երեխաների հետաքրքրությամբ լեցուն աչքերը, ինչպիսի անհամբերությամբ են նրանք կերպարվեստի պարապմունքին սպասում՝ ինձ որպես մանկավարժի ոգևորում, մոտիվացնում է, որպեսզի ամեն անգամ որևէ նոր մոտեցումով, նորույթով, այլընտրանքային նկարչության էլեմենտներով անցկացնեմ այս պարապմունքները:

Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը (այսուհետ՝ չափորոշիչ) կազմում է վաղ մանկության զարգացման ընդհանուր չափորոշիչի բաղադրամաս և սահմանում է նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթական ծրագրերի բովանդակության նախագծման հիմնական ուղղությունները: Չափորոշչում նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը ներկայացվում է տարանջատված կրթադաստիարակչական ոլորտ-տիրույթների և բաղադրիչների միջոցով:

Չափորոշիչը նպատակաուղղվում է նախադպրոցական տարիքի երեխայի իմացական շարժառիթների խթանմանը, նրա ինքնաճանաչման, ինքնադրսևորման,

համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացման ապահովմանը, կենսակերպի հիմքերի ձևավորմանն ու սոցիալականացմանը:

Չափորոշիչը նաև կրթադաստիարակչական հիմնական ծրագրերի նպատակների իրագործումը ցույց տվող ցուցանիշների կատարման ընդունված մակարդակն է:

Չափորոշիչը մշակվում է համագործակցային աշխատանքի արդյունքում և հաստատվում շահագրգիռ կողմերի համաձայնությամբ: Այն ներառում է ընդհանուր սկզբունքներ կամ գործունեության տարբեր տեսակներին ու արդյունքներին վերաբերող բնութագրեր, որոնք ուղղված են կարգավորելու հաջողությունների առավել լավորակ աստիճանը որոշակի իրադրության մեջ:

Չափորոշիչը երեխայակենտրոն կրթության հիմք է հանդիսանում:

Չափորոշիչը հնարավորություն է ընձեռում արձագանքելու երեխաների կարիքներին և հետաքրքրություններին, հարգելու յուրաքանչյուր երեխայի անձը և զարգացնելու ուժեղ կողմերը, խթանելու համատեղ ուսումնառության գործընթացը:

Չափորոշիչը որոշակի է, չափելի, հասանելի, իրատեսական, համապարփակ և ժամկետային: Ըստ չափորոշիչի, մշակվում են միջին և բարձրագույն մասնագիտական հաստատությունների նախադպրոցական ֆակուլտետների (բաժինների) ուսումնական ծրագրեր և վերապատրաստումների թեմատիկ պլաններ, ծնողական կրթության ծրագրեր: Չափորոշիչի հիման վրա մշակված նախադպրոցական կրթական ծրագրերի ներդրումը պարտադիր է նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների համար: Նախադպրոցական բոլոր տարիքային խմբերի երեխաների կրթության և խնամքի չափորոշիչների սահմանումը ապահովում է կրթական քաղաքականության միասնականությունը և հաջորդայնությունը:

Նախադպրոցական սաների կերպարվեստային գործունեության մեթոդիկան հիմնվում է մանկավարժության, հոգեբանության, արվեստագիտության գիտական հետազոտությունների վրա:

Յուրաքանչյուր դաստիարակ, մանկավարժական աշխատող գիտի, որ նախադպրոցական տարիքի երեխային բնորոժ է անալիզատորների ոչ լիարժեք զարգացումը, ձեռքերի աչքերի թույլ կորդինացիոն շարժումները, արագ հոգնելը:

Յուրաքանչյուր կերպարվեստի պարապմունք՝ լինի նկարչություն, կառուցողական (թղթի ծալումով, ապլիկացիոն աշխատանքներ), կիրառում են խաղային հնարքներով, որոնք նպաստում են տվյալ պարապմունքի ծրագրային բովանդակության նպատակին:

Նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը, սույն չափորոշիչի համաձայն, կազմում են նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական ընդհանուր նպատակներին համապատասխան ընտրված՝ ընկալման, ըմբռնման ու յուրացման համար նախատեսված գիտելիքները, կարողությունները, հմտությունները և տարրական բարոյական արժեքային հարաբերությունները:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթության բովանդակությունը հիմնականում ներառում է զարգացման հետևյալ ոլորտները՝

- 1) շարժողական ոլորտ. 2) խոսքի զարգացում.
- 3) հուզական, անձնային, սոցիալական, իրավական զարգացում.
- 4) իմացական ոլորտ. 5) ինքնասպասարկում և անվտանգություն.
- 6) վերաբերմունք սովորելու նկատմամբ:

Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը և կերպարվեստի մեթոդիային ներկայացվող պահանջները

Չափորոշիչը մշակվում է կրթության մասին ՀՀ օրենսդրության, «Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենքի, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի մարտի 13-ի N 10 արձանագրային որոշման, վաղ մանկական տարիքի երեխայի զարգացման հայեցակարգի և նախադպրոցական կրթության բարեփոխումների ռազմավարական ծրագրերին համապատասխան:

«Նախադպրոցական կրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի դ) ենթակետի պահանջների համաձայն՝ նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը մշակվում, հաստատում և ներդնում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը՝ Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությունը:

Չափորոշիչը նորմատիվ է, որը սահմանում է երեխայի զարգացման, կրթական ծրագրերի բովանդակության պարտադիր նվազագույնը, երեխաների ուսումնական բեռնվածության առավելագույն ծավալը և երեխաներին ներկայացվող որակական պահանջները:

Չափորոշիչին համապատասխան՝

- 1) ստեղծվում է երեխաների անվտանգության, խնամքի, զարգացման ու կրթության համար անհրաժեշտ միջավայր, այդ թվում՝ սանիտարահիգիենիկ ու շենքային և այլ պայմաններ, որոնց նվազագույն չափանիշները հաստատվում են պետական կառավարման համապատասխան մարմինների կողմից,
- 2) մշակվում են նորմատիվ ակտերի նախագծեր, նախադպրոցական կրթության ծրագրեր, ուսումնամեթոդական փաստաթղթեր և նյութեր, այդ թվում՝ երեխաների ծնողների և խնամողների համար երաշխավորություններ, ուղեցույցներ, հանրամատչելի գրքույկներ, պատրաստվում են հեռուստատեսային և ռադիոհաղորդումներ և այլն,
- 3) ստեղծվում են համապատասխան որակավորում շնորհող միջին և բարձրագույն մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսումնական ծրագրեր ու պլաններ,
- 4) իրականացվում է նախադպրոցական կրթության բնագավառում աշխատող դեկավար, մանկավարժական կադրերի ու սպասարկող անձնակազմի, մասնագիտական կատարելագործումը և ատեստավորումը,
- 5) նախագծվում և արտադրվում են երեխաների տարիքային ու ֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններին համապատասխան ուսումնական և կենցաղային գույք, խաղալիքներ, դիտողական պարագաներ, իրականացվում է դրանց փորձաքննությունը,
- 6) ուսումնասիրվում, վերահսկվում և գնահատվում է նախադպրոցական կրթական ծրագրեր իրականացնող հաստատությունների գործունեությունը,
- 7) դիտարկվում, որոշվում է երեխայի ֆիզիկական, մտավոր, հուզական (էմոցիոնալ) զարգացման ընթացքն ու մակարդակը,
- 8) իրականացվում է պետական, համայնքային, ոչ պետական ենթակայության նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների նյութատեխնիկական հագեցվածության ապահովումը,

9) իրականացվում է նախադպրոցական կրթական ծրագրեր իրականացնող կրթադաստիարակչական կազմակերպությունների լիցենզավորումը,

10) սահմանվում է երեխաների մտավոր և ֆիզիկական բեռնվածության համամասնությունը:

Երեխայի բեռնվածությունը փոխկապակցվում է կրթության բովանդակության, ուսուցման ձևերի, մեթոդների ու եղանակների, մանկապարտեզի աշխատանքային ժամակարգի, երեխայի տարիքային, անհատական առանձնահատկությունների և հնարավորությունների հետ:

ՉԱՓՈՐՈՇՉԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

Չափորոշիչի ձևավորման հիմնական սկզբունքներն են՝

1) վաղ մանկական տարիքի երեխաների զարգացման առանձնահատկությունների հաշվառումը, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի անհատականացման ապահովումը.

2) երեխաներին ներկայացվող պահանջների և նրանցից ունեցած ակնկալիքների հստակ սահմանումը, մտքի և խոսքի ազատ դրսևորման ապահովումը.

3) ուսումնադաստիարակչական գործունեությունը պլանավորելիս համալիր, բազմակողմանի և ներդաշնակ մոտեցման, խաղի գերակայության և խաղային գործունեության ապահովումը.

4) երեխայակենտրոն ուսումնադաստիարակչական և ֆիզիկական միջավայրի ստեղծման կարևորումը.

5) ուսումնադաստիարակչական ծրագրերում խոսքի զարգացման, մայրենի լեզվով հաղորդակցվելու, տրամաբանական մտածողության, ինքնուրույն գործունեության տարբեր ձևերի տիրապետման, ֆիզիկական, բարոյագեղագիտական, ճանաչողական, իմացական հայրենասիրական, իրավական, բնապահպանական, աշխատանքային դաստիարակության ապահովումը.

6) բարեկիրթ վարքի, անվտանգ վարքագծի դաստիարակման, ստեղծագործական ունակությունների, ընդհանուր հմտությունների, ընդունակությունների և հնարամտության առողջ սովորությունների զարգացման ապահովումը.

7) ուսումնադաստիարակչական գործընթացում ընտանիքի գործուն դերի ապահովումը, ծնողների ներգրավումը.

8) երեխայի սահուն անցման ապահովումը տարրական դպրոց:

ՉԱՓՈՐՈՇՉԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹԸ

Չափորոշիչը ներառում է՝

1) կրթադաստիարակչական հիմնական բնագավառները, ուղղությունները և բովանդակության բաղադրիչները,

2) երեխաներին ներկայացվող ընդհանուր կրթական պահանջները և նրանցից ունեցած ակնկալիքները, ըստ զարգացման սահմանված տարիքային խմբերի,

3) կրթական հիմնական բնագավառները, ուղղությունները, և բովանդակության բաղադրիչների սահմանման հոգեբանամանկավարժական սկզբունքները,

4) երեխաների ուսումնական, խաղային բեռնվածության երաշխավորվող առավելագույն չափը,

5) երեխաների զարգացման ընթացքի և առաջադիմության մակարդակի դիտարկման ձևերը,

6) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում երեխայի զարգացնող միջավայրի չափանիշները:

5. Չափորոշիչի հիմնական գործառնություններն են՝

1) Հայաստանի Հանրապետությունում նախակրթության կազմակերպման և իրականացման նկատմամբ միասնական պետական քաղաքականության ապահովումը,

2) նախադպրոցական կրթության, նախադպրոցական տարիքի երեխաների ուսումնառության հիմնական բովանդակության և բեռնվածության սահմանումը,

3) նախադպրոցական կրթության, մատուցվող այլընտրանքային կրթական ծառայությունների և ծնողական կրթության որակի բարելավումը,

4) նախադպրոցական կրթության հումանացումը, կրթական նպատակների համապատասխանեցումը երեխաների զարգացման առանձնահատկություններին, նախասիրություններին, երեխայակենտրոն ուսուցման ու դաստիարակության ապահովումը,

5) վաղ մանկական զարգացման ու կրթության սահուն, լիարժեք շարունակականության ապահովումը,

6) նախադպրոցական կրթության իրականացման գործընթացի և արդյունքների վերահսկողության և նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների, դրանց աշխատակազմերի գործունեության գնահատման հիմքերի ապահովումը,

7) չափորոշիչը նպատակաուղղված է նախադպրոցական կրթության արդիական այնպիսի մեթոդների ընտրությանը, որոնք հնարավորություն կընձեռեն ուսումնառության գործընթացը կազմակերպել ոչ միայն ամբողջօրյա ու շուրջօրյա ժամակարգով և ավանդական եղանակներով, այլև իրականացնել կարճատև, սեզոնային և այլընտրանքային կրթական ծառայություններ,

8) չափորոշիչը խրախուսում է տարբերակված, անհատակողմնորոշիչ, երեխայակենտրոն դաստիարակությունը և ուսուցումը, ինչը հիմնված է երեխայի անհատականության ճանաչման, փոխըմբռնման, երեխայի անձը հարգելու, նրա դիրքում կանգնելու, նրա տեսակետը հաշվի առնելու, զգացմունքներն ու հույզերը չանտեսելու մոտեցումների վրա,

9) չափորոշիչն ամրագրում է բովանդակության անհրաժեշտ, ստորին թույլատրելի նվազագույն սահմանը և ներառում է հոգեբանական նախապատրաստության, սոցիալական, իրավական, ճանաչողական-իմացական և առողջապահական ուղղությունները:

ՉԱՓՈՐՈՇՉԻ ՈՐԱԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ԵՎ ԱԿՆԿԱԼԻՔՆԵՐԸ

Չափորոշիչի որակական պահանջները սահմանվում են՝ ըստ տարիքային խմբերի. վաղ տարիքի առաջին խումբ- 2 ամսականից մինչև 1 տարեկան, վաղ տարիքի երկրորդ խումբ - 1 տարեկանից մինչև 2 տարեկան, կրտսեր առաջին խումբ- 2 տարեկանից մինչև 3 տարեկան, կրտսեր երկրորդ խումբ- 3 տարեկանից մինչև 4 տարեկան, միջին խումբ-4 տարեկանից մինչև 5 տարեկան և ավագ խումբ-5 տարեկանից մինչև 6 տարեկան. ըստ զարգացման ոլորտների և կրթության բովանդակության բաղադրիչների:

Չափորոշիչը նախագծվել է որպես մեկ ամբողջական փաստաթուղթ՝ պահպանելով շարունակականության ու հաջորդայնության սկզբունքները և կառուցողականության մոտեցումը, ինչպես նաև, արդեն իսկ հաստատված, հանրակրթության պետական չափորոշիչի ձևավորման և միջնակարգ կրթության պետական չափորոշիչի պահանջները :

Ակնկալիքները՝

- 1) նախադպրոցական համակարգի կրթական ոլորտի զարգացում և նորացում,
- 2) բազմաֆունկցիոնալ կրթական հաստատությունների տարբերակված կրթական ծրագրերի միասնական հենքային դաշտի ստեղծում,
- 3) անձնավորության ձևավորման նպաստում,
- 4) զարգացնող առարկայական միջավայրի ապահովում,
- 5) կադրերի մասնագիտական որակի կատարելագործում, վերապատրաստման աշխատանքի ձևերի և մեթոդների նորացում:

ՆԱԽԱԴԱՊՐՈՑԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը պայմանավորված է նախադպրոցական տարիքային բոլոր փուլերի՝ վաղ մանկության, կրտսեր և ավագ նախադպրոցական տարիքի զարգացման շրջանի տարիքային փուլերով ու երեխաների անհատական զարգացման առանձնահատկություններով:

Նախադպրոցական կրթության բովանդակությունը, սույն չափորոշիչի համաձայն, կազմում են նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական ընդհանուր նպատակներին համապատասխան ընտրված՝ ընկալման, ըմբռնման ու յուրացման համար նախատեսված գիտելիքները, կարողությունները, հմտությունները և տարրական բարոյական արժեքային հարաբերությունները:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթության բովանդակությունը հիմնականում ներառում է զարգացման հետևյալ ոլորտները՝

- 1) շարժողական ոլորտ.2) խոսքի զարգացում.
- 3) հուզական, անձնային, սոցիալական, իրավական զարգացում.4) իմացական ոլորտ.5) ինքնասպասարկում և անվտանգություն.6) վերաբերմունք սովորելու նկատմամբ:

Չափորոշիչներում ոլորտները ներկայացվում են տվյալ չափորոշիչային պահանջին համապատասխանող ցուցիչով: Կրթության բովանդակության՝ չափորոշիչով սահմանված հասանելի մակարդակը ապահովվում է կրթության բաղադրիչների միջոցով, որոնք իրականացվում են գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորմամբ՝ երեխաների զարգացման ոլորտներին և ուղղություններին համապատասխան կազմված, կրթության պետական կառավարման լիազոր մարմնի կողմից հաստատված «Մանկապարտեզի կրթական համալիր ծրագրի» համաձայն: Համալիր ծրագիրը սահմանում է յուրաքանչյուր տարիքային խմբի կրթության բովանդակության ընդհանրական կառուցվածքը, կանոնակարգային պահերը, ուսումնական տարվա սկիզբը, ավարտը, հիմնական ուղղություններին հատկացվող շաբաթական և տարեկան պարապմունքների քանակը, սաների շաբաթական բեռնվածության առավելագույն քանակը, ակնկալվող արդյունքները ըստ զարգացման ոլորտների, գործունեության ձևերի:

Ծրագրի հիման վրա մշակվում և հաստատվում են նախադպրոցական կրթության իրականացման, այդ թվում՝ այլընտրանքային օրինակելի կրթական ծրագրեր և պլաններ՝ ուսումնական, ուսումնամեթոդական, ուսումնաօժանդակ ձեռնարկներ՝ հաստատվում Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության կողմից:

Կրթական ծրագրերին ներկայացվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) համապատասխանությունը նախադպրոցական կրթության չափորոշին.
- 2) կրթության աշխարհիկ բնույթը.
- 3) երեխաների հետ մեծերի փոխգործունեության անհատակողմնորոշիչ (անձնակողմնորոշիչ) սկզբունքի ապահովումը.
- 4) ազգային ավանդույթների և համամարդկային արժեքների զուգորդումը.
- 5) կրթության բովանդակության մեջ երեխայի խոսքի, տրամաբանության, մտավոր, ֆիզիկական, գեղարվեստագեղագիտական զարգացման, օրենքի գաղափարի և կարևորության, բնագիտության հիմունքներին ծանոթացման ներառումը:

Կրթական ծրագրերը պետք է նպատակաուղղված լինեն՝

- 1) հետաքրքրասիրության զարգացմանը՝ որպես նախադպրոցականի ճանաչողական (իմացական) ակտիվության դրսևորման գործոնի.
- 2) երեխայի ընդունակությունների զարգացմանը.
- 3) հաղորդակցական հմտությունների ձևավորմանը.
- 4) ստեղծագործական երևակայության ձևավորմանը:

Կրթական ծրագրերը պետք է ապահովեն՝

- 1) երեխաների ֆիզիկական և հոգեկան առողջության պահպանումն ու ամրապնդումը, ֆիզիկական զարգացումը. յուրաքանչյուր երեխայի հուզական բարվոքությունը.
- 2) երեխայի անձի, նրա ստեղծագործական ունակությունների զարգացման համար պայմանների ստեղծումը.
- 3) համամարդկային արժեքներին, օրինականության գաղափարին հաղորդակցումը, շփումը.
- 4) ընտանիքի հետ համագործակցությունը երեխայի լիարժեք զարգացման գործում:

Կրթական ծրագրերը պետք է նախատեսեն երեխայի կյանքի կազմակերպման 3 ձև՝

- 1) պարապմունքները՝ որպես ուսուցման կազմակերպման հատուկ ձև.
  - 2) չկանոնակարգված գործունեության տեսակներ.
  - 3) օրվա ընթացքում երեխայի ազատ ժամանակի տնօրինում:
16. Կրթական ծրագրերը պետք է ներառեն երեխաների անհատական և համատեղ գործունեության օպտիմալ համադրումը, նրանց տարիքին առանձնահատուկ գործունեության տեսակների հաշվառմամբ:
17. Կրթական ծրագրերը դասակարգվում են՝ համալիր և բաղադրամասային, տարբերակային ծրագրերի.

1) համալիր ծրագիրը ներառում է երեխայի զարգացման բոլոր ուղղությունները: Բաղադրամասային ծրագիրը ներառում է երեխայի զարգացման մեկ կամ մի քանի ուղղությունները,

2) կրթական գործընթացի ամբողջականությունը նախադպրոցական հաստատությունում ապահովվում է համալիր ծրագրի կամ բաղադրամասային ծրագրերի հավաքածուի կիրառման ճանապարհով, որոնք լրացնում են միմյանց,

3) բաղադրամասային, տարբերակային ծրագրերը պետք է կառուցված լինեն միասնական սկզբունքներով,

4) կրթական համալիր ծրագրի համապատասխան բաժնի փոխարեն բաղադրամասային նոր ծրագրի կիրառման դեպքում չի թույլատրվում բովանդակության կրկնորոգումը, ինչպես նաև հակասությունը տվյալ ծրագրերի հիմնական սկզբունքներին:

ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ԵՐԵՒԱՅԻ ԶԱՐԳԱՑՆՈՂ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

2 ամսականից մինչև 1 տարեկան երեխաների զարգացման պայմաններ. զարգացնող միջավայր, անվտանգության ապահովում, առողջության պահպանում.

1) խմբասենյակի տարածքում (այսուհետ՝ Տարածք) առկա են մանեթներ կամ այլ սարքավորումներ, որոնք ապահովում են երեխաների համար անվտանգություն.

2) տարածքում առկա է փափուկ հատակ՝ չորեքթաթ շարժվող երեխաների համար.3) տարածքում առկա են սարքավորումներ, միջոցներ՝ երեխաների նստակյաց խաղերի համար.4) տարածքում առկա են սարքավորումներ, միջոցներ՝ երեխաների հենաշարժողական ակտիվության համար՝ ճոճանակ, ճոճաթոռ, շարժաթոռ.5) տարածքում առկա են գունեղ նկարներ, խաղալիքներ՝ ինքնուրույն և մեծերի հետ գործունեության մեջ կիրառելու համար.6) երեխաներն ապահովված են նյութերով, որոնք խթանում են ձեռքի շարժումների միջոցով գործողությունների կատարմանը.7) փոքրիկների մահճակալների վերևի մասում տեղակայված են չիկչիկաններն այնպես, որպեսզի նրանց ձեռքը հասնի դրանց.8) խմբում առկա են սյուժետային խաղալիքներ (մանկական կահույք, ամանեղեն և այլն).

9) առկա են մանկական երաժշտական գործիքներ, ձայնային հնչեղությամբ խաղալիքներ.առկա են նկարագարող գրքեր, գունավոր մատիտներ.

11) տարածքն ունի հնարավորություն՝ երաժշտության ներքո տեղաշարժվելու, խաղերի կազմակերպման, ինչպես նաև խաղալիքներից օգտվելու համար.

12) առկա են նվագարկիչ, մագնիստոֆոն և այլն:

Կերպարվեստի մեթոդիային ներկայացվող պահանջները

Ժամանակակից նախադպրոցական կրթական յուրաքանչյուր ուսումնական բնագավառում ուսումնական գործունեության տեսակները նախագծելիս պետք է նկատի ունենալ ոչ միայն տվյալ պարապմունքի գծով գիտելիքների հաղորդմանը, այլև սանի մեջ նշված հատկանիշների ձևավորման և զարգացման անհրաժեշտությունը: Իր յուրահատկության, բովանդակության, ինչպես նաև ուսումնական բոլոր պարապմունքների հետ փոխադարձ կապ ստեղծելու բացառիկ հնարավորության շնորհիվ:Կերպարվեստը կոչված է խթանելու երեխաների մտավոր և հոգևոր ներուժի բացահայտումը, զարգացումը և հարստացումը, ընդհանուր աշխարհայացքի

ձևավորումը: Կերպարվեստի տարբեր տեսակներին հաղորդակցվելը և ինքնուրույն գեղարվեստական գործունեություն իրականացնելը նպաստում է՝ -Իրականության գիտակցական և զգայական ընկալման ձևավորմանը. -Վերլուծական և ստեղծագործական մտածողության զարգացմանը. -Անձի ինքնաճանաչմանը, ինքնաարտահայտմանը և մտահորիզոնի ընդլայնմանը.

2022-2023թթ. ուս-տարվա առաջին կիսամյակը ամփոփեցինք բաց պարապմունքներով:

Լինելով միջին՝ 4-5 տարեկան սաների դաստիարակ, բաց պարապմունքն անցկացրեցի խոսքի զարգացումը համակցելով նկարչության հետ:

Պարապմունքի թեման էր <<Ծանոթանում ենք մասնագիտություններին>>: Պարապմունքի ծրագրային բովանդակությունն էր՝ տալ պատկերացում տարբեր մասնագիտությունների մասին: Պարապմունքն ապահովեց երեխաների շարժողական ակտիվությունը, քանի որ, ուղորդվեց խաղով: Երեխաները շրջագայեցին ուրախ գնացքով մասնագիտությունների մոլորակներում: Յուրաքանչյուր կանգառում երեխաները դուրս էին գալիս գնացքից մոտենում մասնագիտական մոլորակին: Հանելուկի առաջադրմամբ գուշակում էին մոլորակի կախարդական անունները և երեխաները հայտնվում էին օրինակ՝ <<խոհարարության>> մոլորակում: Պատասխան ուղորդված հարցումներով որոշում էի երեխաների գիտելիքները, պատկերացումները տվյալ մասնագիտության մասին: Երեխաների հյուր եկավ Ինչուիկը, որը մոլորվել էր մասնագիտությունների մոլորակում և չէր կողմնորոշվում ինչ մասնագիտություն ընտրի: Երեխաներին առաջարկվեց օգնել Ինչուիկին, նրան ցույց տվեցին տարբեր մասնագիտություններ պատկերող նկարներ, որպեսզի նա դիտեր, մտածեր և կողմնորոշվեր մասնագիտություն ընտրելու հարցում: Այս խաղային իրավիճակը բարձր տրամադրություն պարգևեց երեխաներին և պարապմունքի երկրորդ մասում նկարեցին իրենց դուր եկած մասնագիտությունները՝ խոհարարին անհրաժեշտ՝ կաթսա, շերեփ, գոգնոց, շինարարին անհրաժեշտ շինարարական գործիքներ և այլն: Երեխաները նկարեցին ջրաներկով: Նրանց մեծ մասը կարողանում էր նկարել ինքնուրույն, կողմնորոշվել տրամադրված թղթե մակերեսի վրա, գիտեին վրձնից, փորձաթղթից օգտվելու տեխնիկան:

Եզրակացություն

Ղեկավարվելով պետական չափորոշիչների պահանջներով պետք է շարունակել ընդլայնել պատկերացումներն ինչպես հայ, այնպես էլ համաշխարհային արվեստի ստեղծագործությունների վերաբերյալ, զարգացնել հետաքրքրությունն գեղանկարի, նատյուրմորտի, պատկերագար դրքերի, դեկորատիվ կիրառական արվեստի նմուշների նկատմամբ՝ որպես երեխաների գեղարվեստական ստեղծագործական աշխատանքի սկիզբ: Զարգացնել գեղագիտական զգացողությունը, երևակայությունը, գեղագիտական ունակությունները, առարկաները դիտելու և հետազոտելու կարողությունները, այդ թվում ձևավորել կերպարային պատկերացումները շոշափելու օգնությամբ:

Երեխայի մեջ սերմանել հետքրքրություն կերպարվեստային գործունեության տեսակների նկատմամբ, տարբեր արտահայտչամիջոցներով միևնույն ձևը կամ կերպարը վերարտադրելու ունակությունները:

Աշխատելով և ուսումնասիրելով երեխային, հասկացել եմ, որ երեխան ինքն է թելադրում ինչպես աշխատել իր հետ, մեծը երբեք չպետք է պարտադրի իր կամքը:

Պետք է աշխատել ի շահ երեխայի, հաշվի առնելով նրա հետաքրքրություններն ու նախասիրությունները: Ստեղծել երեխաների համար ազատ, անկաշկանդ միջավայր, ինքնուրույն աշխատելու, ստեղծագործելու, գեղարվեստական գործունեությամբ զբաղվելու համար:

Գրականություն

1. ՀՀ կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 8-ի N 439-Ն որոշում,
2. «Հանրակրթության պետական չափորոշիչ», 2010 թ.
3. «Կերպարվեստային գործունեության թեորիա և մեթոդիկա - մանկապարտեզում» Վ.Բ. Կոսմինսկայա, Ռ. Գ. Կազակովա,
4. Կրթական համալիր ծրագիր՝
Հ. Սիտոյան, Ս. Սարոբյան, Լ. Սմբաթյան, Լ. Վերդյան: